

JYX

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Salo, Markus

Title: Ihmiselämä teknologisesti muuttuvassa maailmassa

Year: 2024

Version: Published version

Copyright: © 2024 Jyväskylän yliopisto

Rights: In Copyright

Rights url: <http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/?language=en>

Please cite the original version:

Salo, M. (2024, 08.05.2024). Ihmiselämä teknologisesti muuttuvassa maailmassa. Tiedonportti : Jyväskylän yliopiston tieteen digilehti. <https://www.jyu.fi/fi/blogikirjoitus/ihmiselama-teknologisesti-muuttuvassa-maailmassa>

Ihmiselämä teknologisesti muuttuvassa maailmassa

Uusi teknologia tuo myös haasteita. Tutkijoilla on suuri rooli etenkin negatiivisten vaikutusten selvittämisessä ja ehkäisemisessä, jos teknologioiden tarjoajat ja kaupalliset toimijat eivät niihin keskity, kirjoittaa professori Markus Salo.

Markus Salo on tietojärjestelmätieteen professori ja akatemitutkija.

Julkaistu 8.5.2024

Teksti: Markus Salo | **Kuva:** Petteri Kivimäki

Kautta historian ihminen on kehittänyt teknologiaa, joka on muuttanut ihmisten käyttäytymistä ja arkea. Uudet teknologiat ja teknologiset muutokset ovat tarjonneet ihmiskunnalle suunnattomia mahdollisuuksia, mutta niiden ohessa on ilmennyt monia haasteita ja ihmiselämän kannalta haitallisia vaikutuksia esimerkiksi keskittymiseen, riippuvuuteen, oppimiseen ja hyvinvointiin. Tutkijoilla on suuri rooli etenkin negatiivisten vaikutusten selvittämisessä ja ehkäisemisessä, jos teknologioiden tarjoajat ja kaupalliset toimijat eivät niihin keskity.

Yleisesti ottaen tietojärjestelmätiede tarkastelee teknologiaa muutoksentekijänä aina teknologian suunnittelusta ja kehittämisestä sen hyödyntämiseen ja vaikutuksiin ihmiskunnan eri aktiviteeteissa.

IT & Human Behavior -ryhmämme ja lähiyhteisömme tutkimuksen ja opetuksen aiheita ovat muun muassa teknologian käytön aiheuttama kuormitus ja stressi, ihmisten ja robottien yhteistyö, lasten ja nuorten teknologian käyttö, flow-kokemukset sekä ohjelmistokehittäjien työtavat.

Mikä erottaa ihmisen teknologiasta?

Yksi suurista teknologisista muutoksista liittyy tekoälyyn ja robotteihin. Vaikka niin sanottua vahvaa tekoälyä ei ole kehitetty, esimerkiksi kielimallit ja muut edistyneet teknologiat hyödyttävät ihmiskuntaa jo nyt ja pystyvät lähitulevaisuudessa tekemään yhä monipuolisempia ja yksilöllisempiä tehtäviä.

Samalla ne aiheuttavat huolia ihmisen identiteetistä ja osaamisesta, jos esimerkiksi tekoäly pystyy syvälliseen argumentaation, ideointiin ja järkeilyyn, jota ihmiset pitivät heille ainutlaatuisena osaamisena. Mitä enemmän siirrämme asioita tekoälylle ja roboteille, sitä enemmän mietimme, mikä ihmiselle on oikeastaan luonteenomaista ja mikä erottaa meidät teknologiasta.

Suuret innovaatiot ja teknologiset muutokset ovat aiemminkin aiheuttaneet tarpeita uudelleenmääritellä ihmiselämää ja sen keskeisiä sisältöjä.

Esimerkiksi käynnissä olevien tutkimustemme perusteella työntekijöiden suhtautuminen yhteistyöhön robottien kanssa vaihtelee laajasti. Osaa työntekijöistä robotit kiehtovat ja he arvostavat niiden tuomia mahdollisuuksia esimerkiksi raskaisiin, vaarallisiin tai rutiininomaisiin töihin.

Toisaalta robottien tuomat muutokset aiheuttavat huolta ja pelkoa omasta työstä, oman osaamisen merkityksestä, turvallisuudesta ja ihmisten välisen vuorovaikutuksen vähenemisestä.

Vaikka robotit voivat vähentää rutiinitöitä ja vapauttaa aikaa muille mielekkäämmiksi koetuille tehtäville, rutiinit voivat olla monelle työntekijöille tärkeitä ja niiden puute voi johtaa paineeseen olla jatkuvasti esimerkiksi ongelmanratkaisija tai luova.

Lisäksi aiemmin luovuuden ajateltiin olevan mahdollista vain ihmiselle (toki luovuuden voi määritellä usealla tavalla), mutta olemme jo huomanneet, kuinka tekoälysovellukset onnistuvat osittain myös luovan työn tekemisessä.

Luotettavuuden arviointi kuormittaa

Teknologinen kehitys on johtanut myös siihen, että lähitulevaisuudessa, ellei jo nyt, videot, kuvat ja äänet voidaan väärentää täysin aidon oloisiksi. Jos lähes kuka tahansa voi jatkossa tehdä väärennöksiä tai kielimallit tarjoavat tekaistuja sisältöjä, on ihmisten entistä vaikeampi varmistua, mikä digitaalinen sisältö on aitoa tai paikkansapitävää ja mikä tekaistua tai manipuloitua.

Jatkuva digitaalisten sisältöjen luotettavuuden arviointi kuormittaa: ihmiset eivät välttämättä voi sisältöjä hyödyntäessään tai kuluttaessaan keskittyä puhtaasti varsinaiseen asiaan, vaan keskittymisestä ja kapasiteetista joudutaan tinkimään luotettavuuden arvioinnin vuoksi.

Tämä voi hankaloittaa monia ihmisten perusaktiviteetteja kuten työntekoa ja oppimista. Sisältöjen moninaisuuteen vaikuttaa myös virtuaalitodellisuuden/metaversen ja lisätyn todellisuuden sovellusten kehittyminen niin, että ne tarjoavat aidon tuntuksia kokemuksia.

Samalla on hyvä muistaa, että teknologiset muutokset eivät varmasti pysähdy tähän.

On hienoa olla tutkimassa teknologian ja ihmisten käyttäytymisen yhteyksiä jatkossakin yhdessä innostuneiden, innostavien ja osaavien ihmisten kanssa.

Markus Salo on tietojärjestelmätieteen professori ja akatemiatutkija. Salon ryhmän tutkimusta rahoittavat Suomen Akatemia, Liikesivistysrahasto ja Emil Aaltosen Säätiö.

Markus Salo esittäytyi uusien professorien juhlaluennoilla 8.5.2024.

Uusien professorien juhlaluennot voi katsoa tallenteelta

Jaa tämä artikkeli

Markus Salo
Professori

Tilaa Jyväskylän yliopiston tieteen uutiskirje!

Tilaamalla Tiedonportti-uutiskirjeemme saat ajankohtaiset tiedeuutiset, -blogit ja -artikkelit suoraan sähköpostiisi. Voit perua kirjeen tilauksen koska tahansa.

Tietosuojailmoitus

Sähköpostiosoite

Tilaa uutiskirje

Aiheeseen liittyvä sisältö

Tiedonportti – Jyväskylän yliopiston tieteen digilehti

Lue laajempia juttuja tieteestä.

Informaatioteknologian tiedekunta

Informaatioteknologian tiedekunta luo tiedeperusteisesti digitaalista tulevaisuutta tutkimuksen ja koulutuksen avulla. Toiminnassa yhdistyvät teknologian, liiketoiminnan ja ihmisen näkökulmat.

Informaatioteknologia ja ihminen tietoyhteiskunnassa

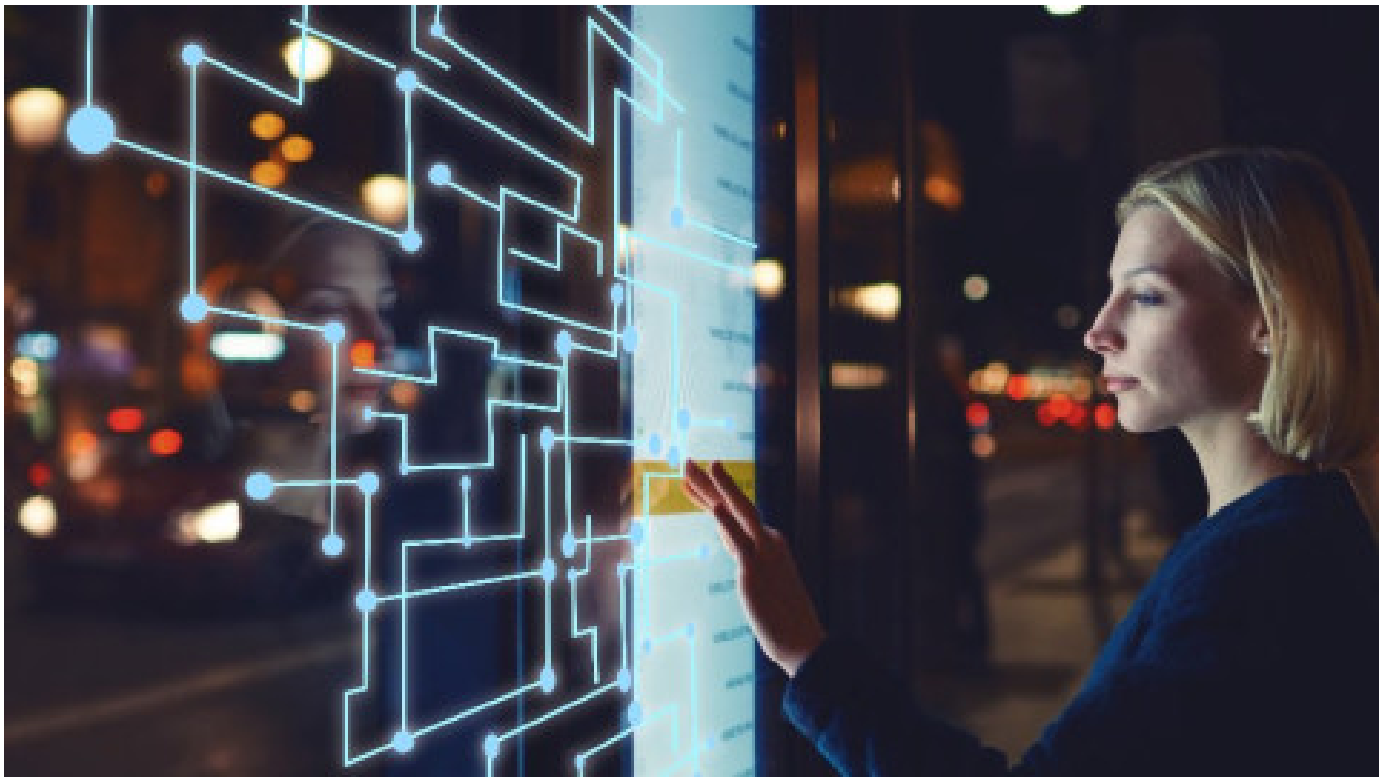
Informaatioteknologia tukee yhteiskunnan kestävästä kehitystä, edistää tasa-arvoa ja tekee maailmasta paremman koulutuksen, tutkimuksen ja uudistumisen kautta.

Tutkimusryhmä

EWIDE - Emergent Work in the Digital Era

Discover the Emergent Work in the Digital Era (EWIDE) Initiative at the University of Jyväskylä, a pioneering platform addressing the dynamic interplay between technology and work. EWIDE is committed to exploring how technology reshapes work practices and

Tutkimusryhmä

CPSS: Value Creation for Cyber-Physical Systems and Services

Jyväskylän yliopisto

Seminaarinkatu 15
(Kirjaamo ja arkisto)
PL 35
40014 Jyväskylän yliopisto
Vaihde (014) 260 1211

Yhteystiedot | Kartat
HelpJYU-palveluportaali

Y-tunnus 0245894-7
Yliopiston laskutusosoitteet

Anna palautetta sivustosta

Evästeasetukset